

A2) Koronan vaikutukset lasten ja nuorten oppimiseen ja mielen hyvinvointiin

Puheenjohtajat: tutkija Pauliina Luopa, THL & opetusneuvos Marjaana Manninen, OPH

13.45–14.15

Tervetuloa ja keskeiset tutkimustulokset Kouluterveyskyselystä, TEA-tiedonkeruusta ja Opiskeluhoitopalvelujen koronaseurannasta

tutkija Pauliina Luopa, THL ja suunnittelija Sarianna Vaara, THL

14.15–15.00

Uusia näkökulmia ja ratkaisuja luova keskustelutyöpaja keskeisistä tuloksista

15.00–15.15

Kahvitauko

Näyttelyyn tutustuminen, Howspace

15.15–16.30

Nuorten tukeminen ihmissuhdetaitojen ohjaukseen perustuvan IPC-menetelmän avulla

psykologi Tiina Myllymäki ja terveydenhoitaja, TtM Minna Ritakorpi, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen voimavarana Ylöjärvellä

opetuspäällikkö Tarja Suhonen, Ylöjärvi

Koronan vaikutukset lasten ja nuorten oppimiseen ja mielen hyvinvointiin

Keskeiset tutkimustulokset Kouluterveyskyselystä ja TEA-tiedonkeruusta

Pauliina Luopa

23.9.2021

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Kouluterveyskysely – oppilaiden ja opiskelijoiden kokemustietoa

- Tarkastelussa vuodet 2017, 2019 ja 2021
- Perusopetuksen **4.–5.** luokkien oppilaat
  - N=95 725–104 082, kattavuus 80–83 %
- Perusopetuksen **8.–9.** luokkien oppilaat
  - N=73 680–91 560, kattavuus 63–75 %
- **Lukion** 1.–2. vuoden opiskelijat
  - N=34 961–47 383, arvio kattavuudesta 55–69 %
- **Ammatillisten oppilaitosten** 1.–2. vuoden opiskelijat
  - N=31 188–21 853, arvio kattavuudesta 33 % vuonna 2021
- Tulokset raportoidaan: thl.fi/kouluterveyskysely/tulokset

Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä = TEAviisari

- Valmiiksi tulkittua tietoa kuntien/koulujen/oppilaitosten hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöstä
- Kehitetty erityisesti toiminnan arvioinnin, kehittämisen ja johtamisen tueksi
- Kattaa seitsemän toimialaa
- Tiedot kuvaavat työn johtamista, koordinaatiota, resursseja ja toimeenpanoa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kouluissa ja oppilaitoksissa

- THL:n ja Opetushallituksen tiedonkeruut kahden vuoden välein hyvinvoinnin, terveyden ja yhteisöllisen toimintakulttuurin edistämistoiminnasta
-> raportointi TEAviisarissa
- Tiedonkeruu osoitetaan koulun/oppilaitoksen rehtorille/johtajalle ja vastaamista toivotaan yhdessä opiskeluhuoltoryhmän kanssa

Peruskoulut

- 2009: 1803 (63 %) koulua
- 2011: 2078 (73 %) koulua
- 2013: 2023 (74 %) koulua
- 2015: 2013 (80 %) koulua
- 2017: 2073 (88 %) koulua
- 2019: 2056 (91 %) koulua

Lukiot

- Esitutkimus 2008
- 2012: 343 (86 %) lukiota
- 2014: 323 (82 %) lukiota
- 2016: 335 (90 %) lukiota
- **2018: 343 (94 %) lukiota**
- **2020: 345 (95 %) lukiota**

Ammatillinen perustutkintokoulutus

- Esitutkimus 2008
- 2012: 158 (92 %) ammatillista oppilaitosta
- 2014: 133 (90 %) ammatillista oppilaitosta
- 2016: 317 (90 %) toimipistettä
- **2018: 303 (76 %) toimipistettä**
- **2020: 336 (96 %) toimipistettä**

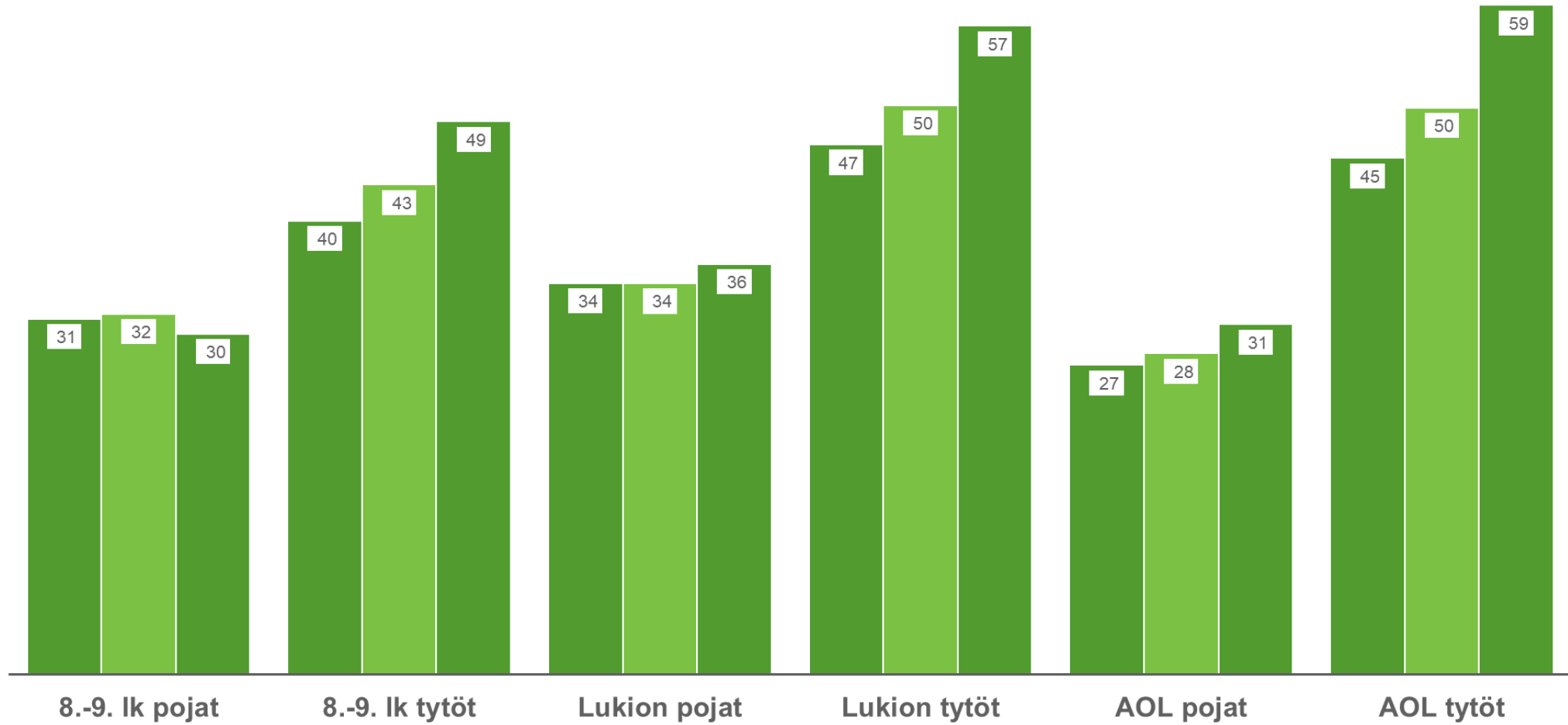
Opiskelu ja oppiminen

Vaikeuksia oppimistaidoissa

■ 2017 ■ 2019 ■ 2021

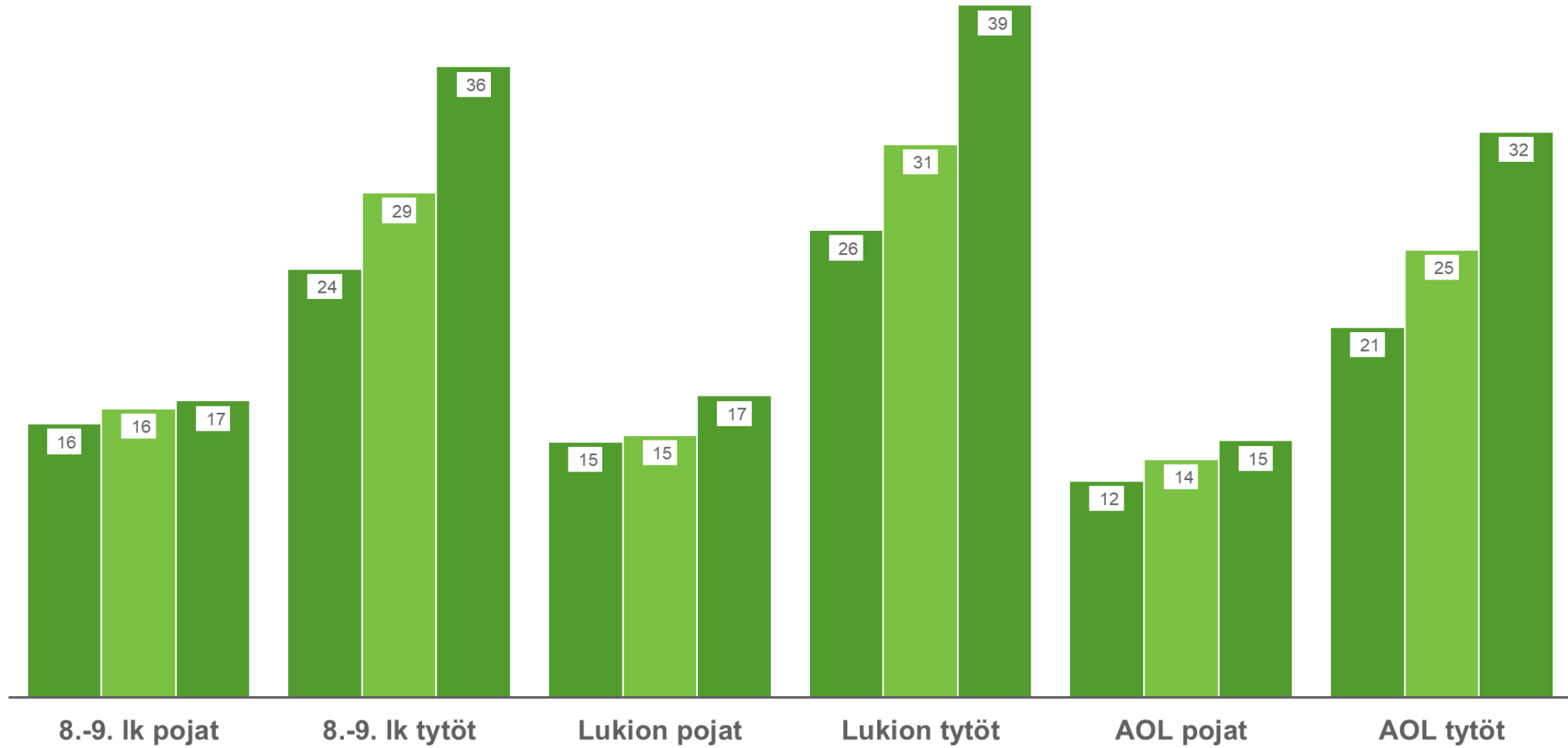

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

Vaikeuksia tunnilla vastaamisessa

■ 2017 ■ 2019 ■ 2021

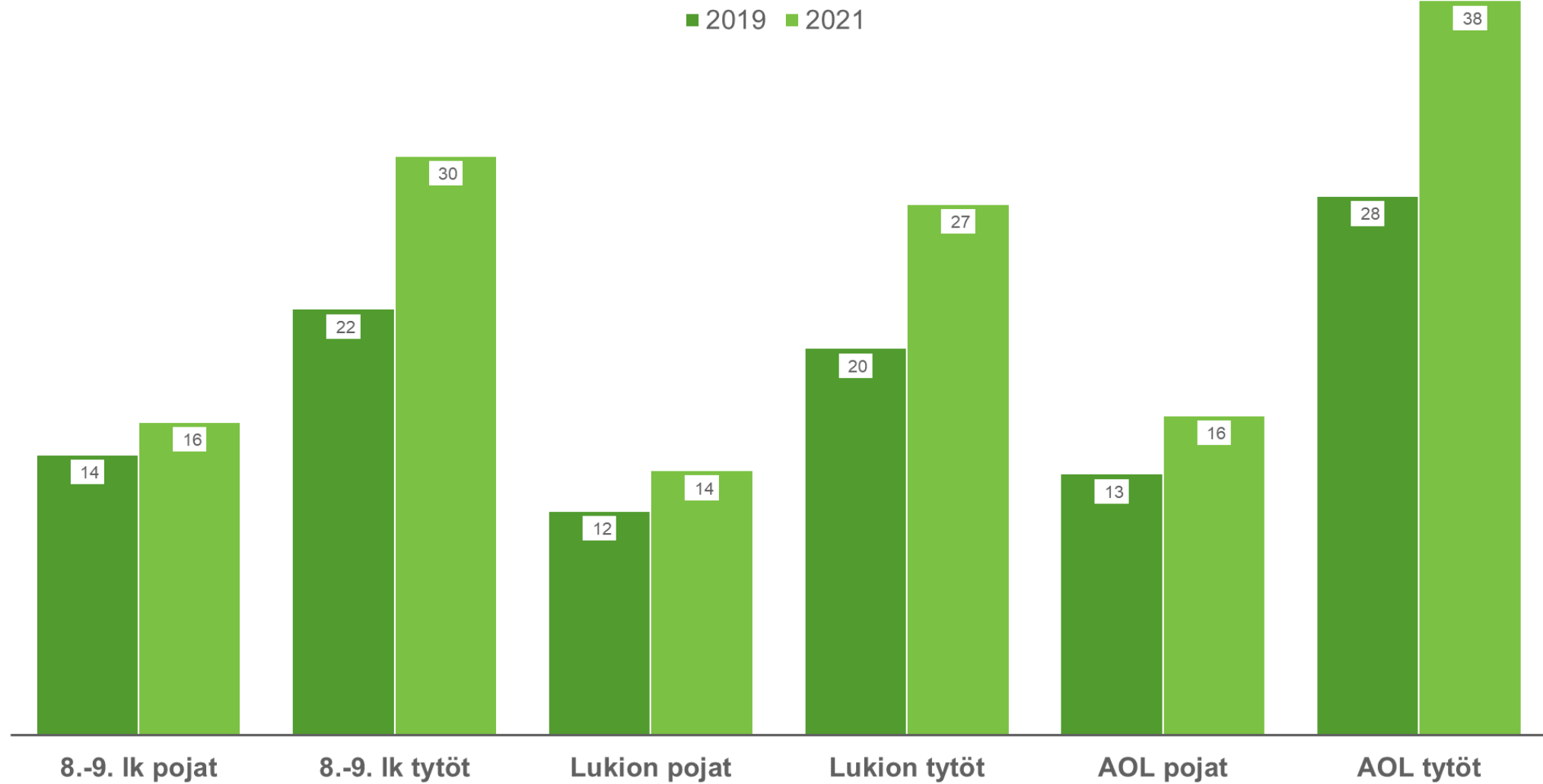

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

Paljon vaikeuksia muistamisessa, keskittymisessä tai oppimisessa

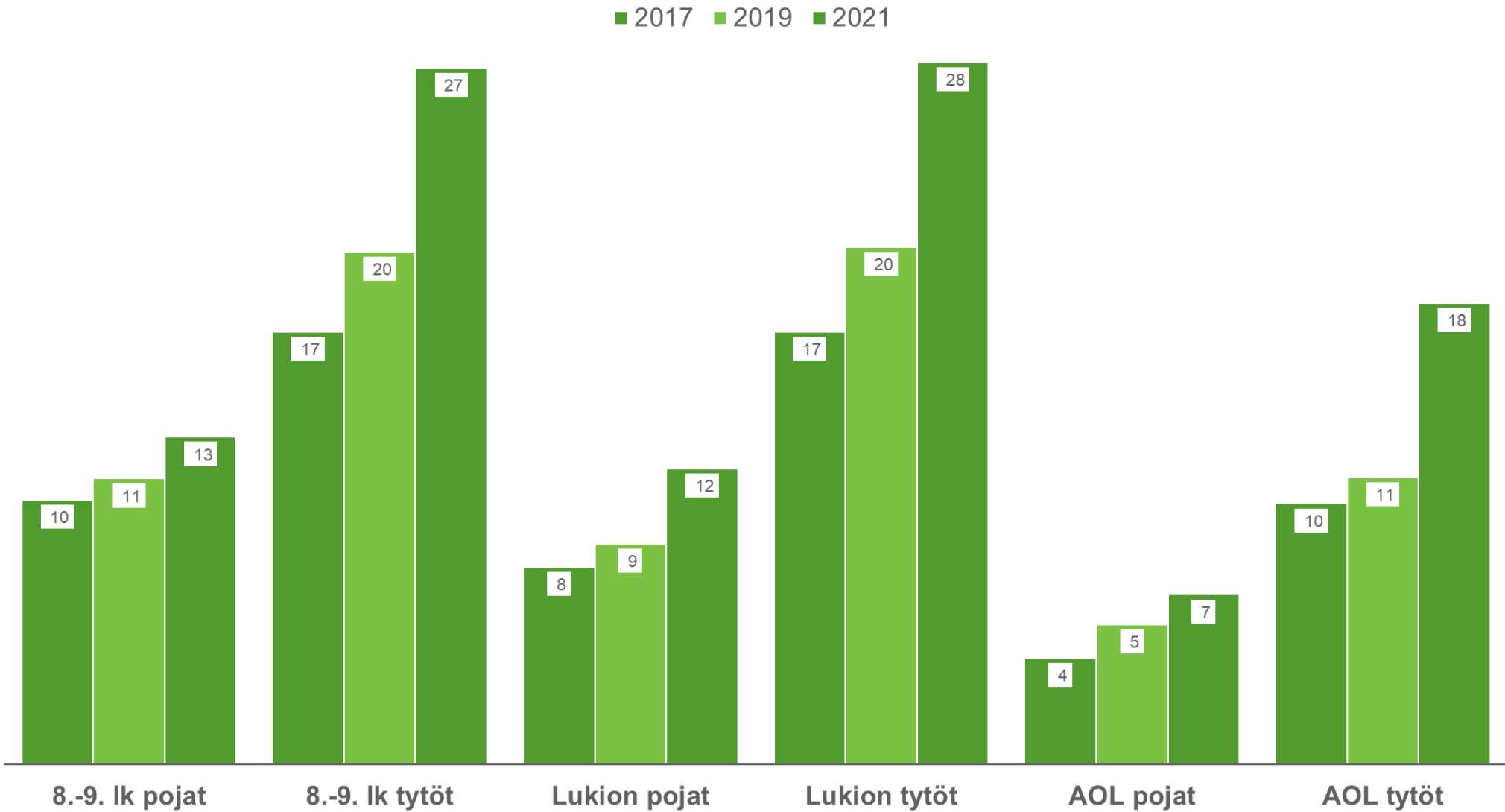
Lähde: THL, Kouluterveyskysely

Jaksaminen ja mielen hyvinvointi

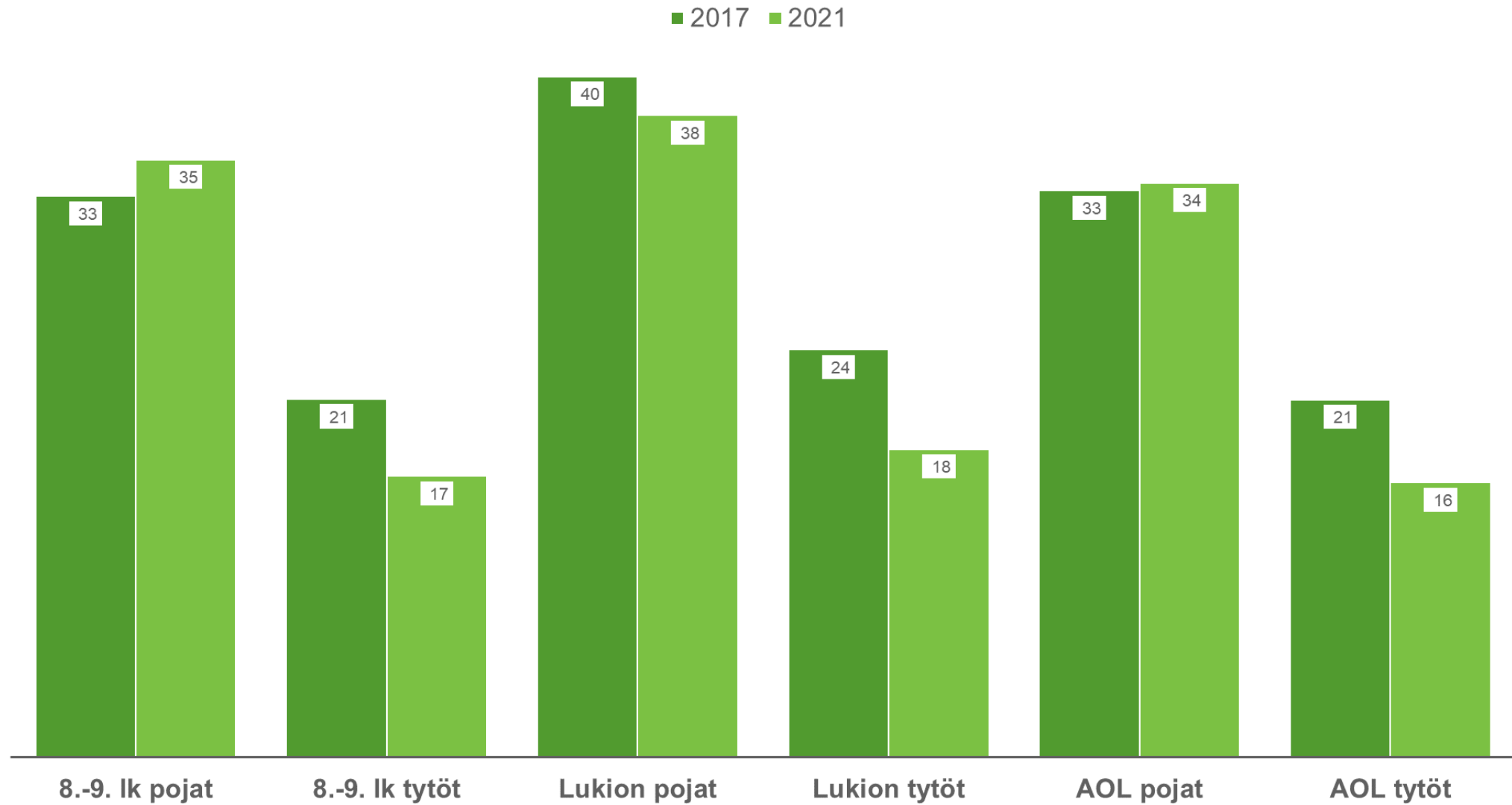
Koulu-uupumus

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

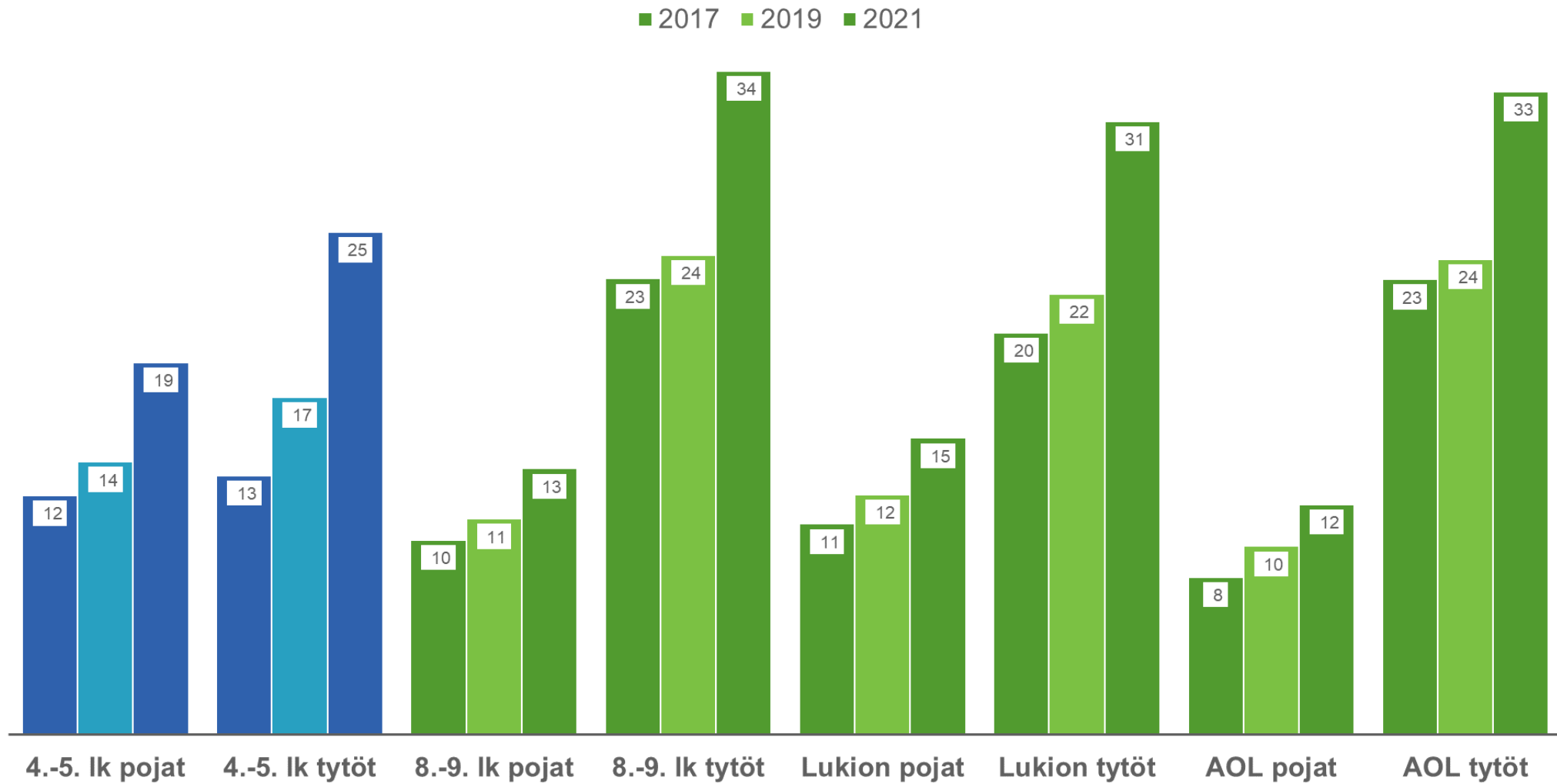
Kokenut positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

Mielialaan liittyviä ongelmia 2 viime viikon aikana (4.-5. lk), Vähintään 2 viikkoa kestänyt masennusoireilu (8.-9. lk, lukio, AOL)

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

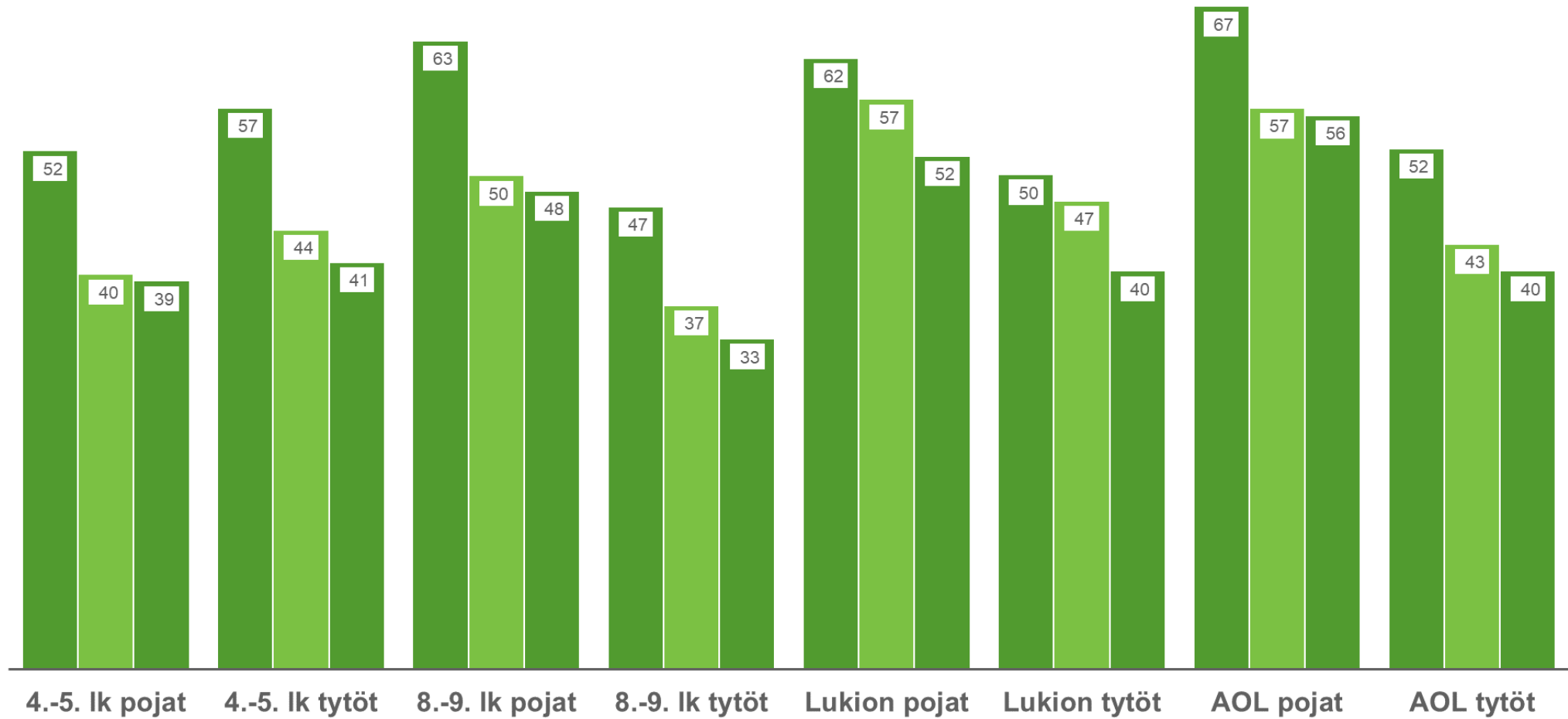

Oppimiseen ja mielen hyvinvointiin vaikuttaa...?

Kokee olevansa tärkeä osa koulu yhteisöä

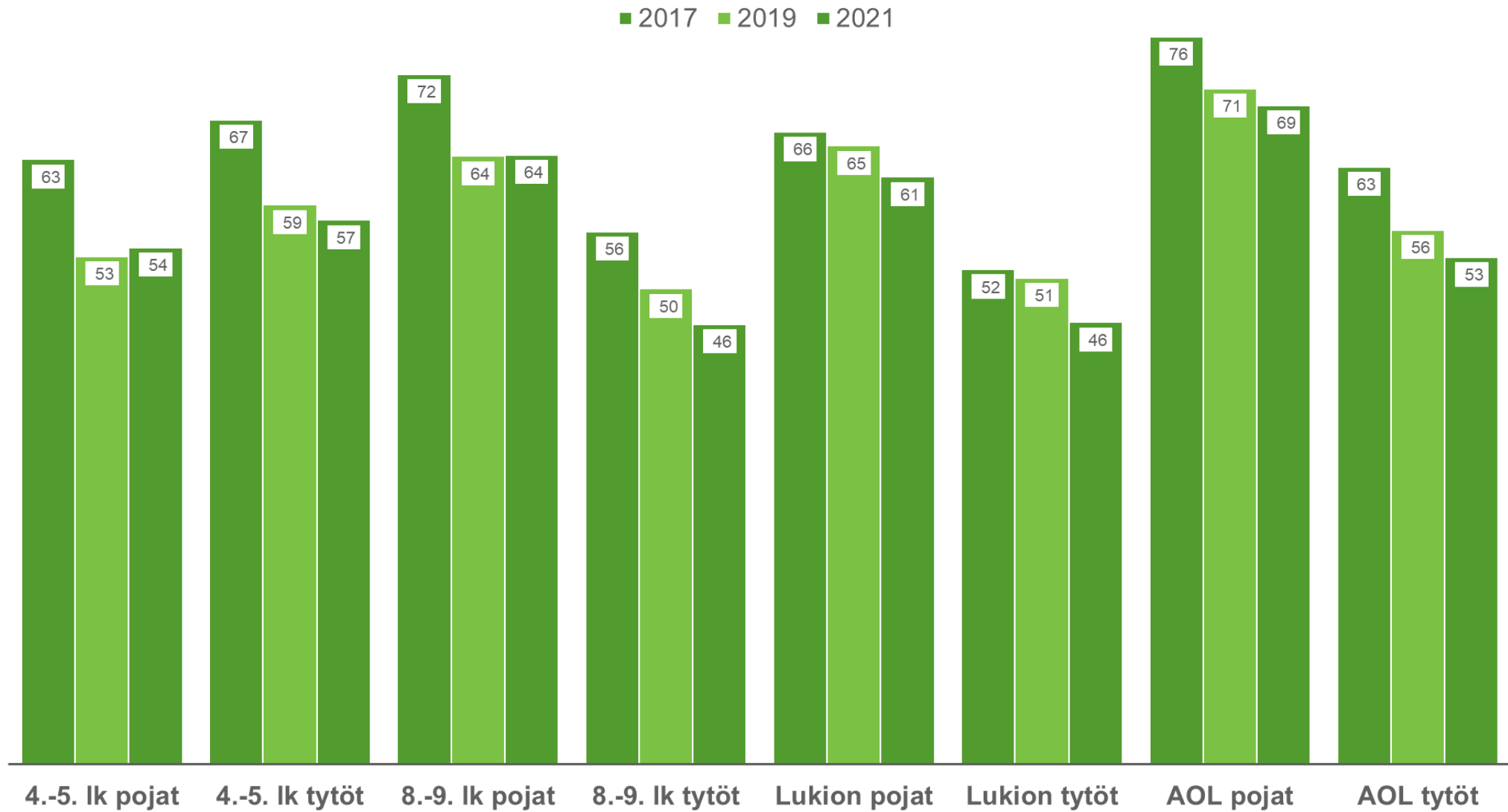
■ 2017 ■ 2019 ■ 2021

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä

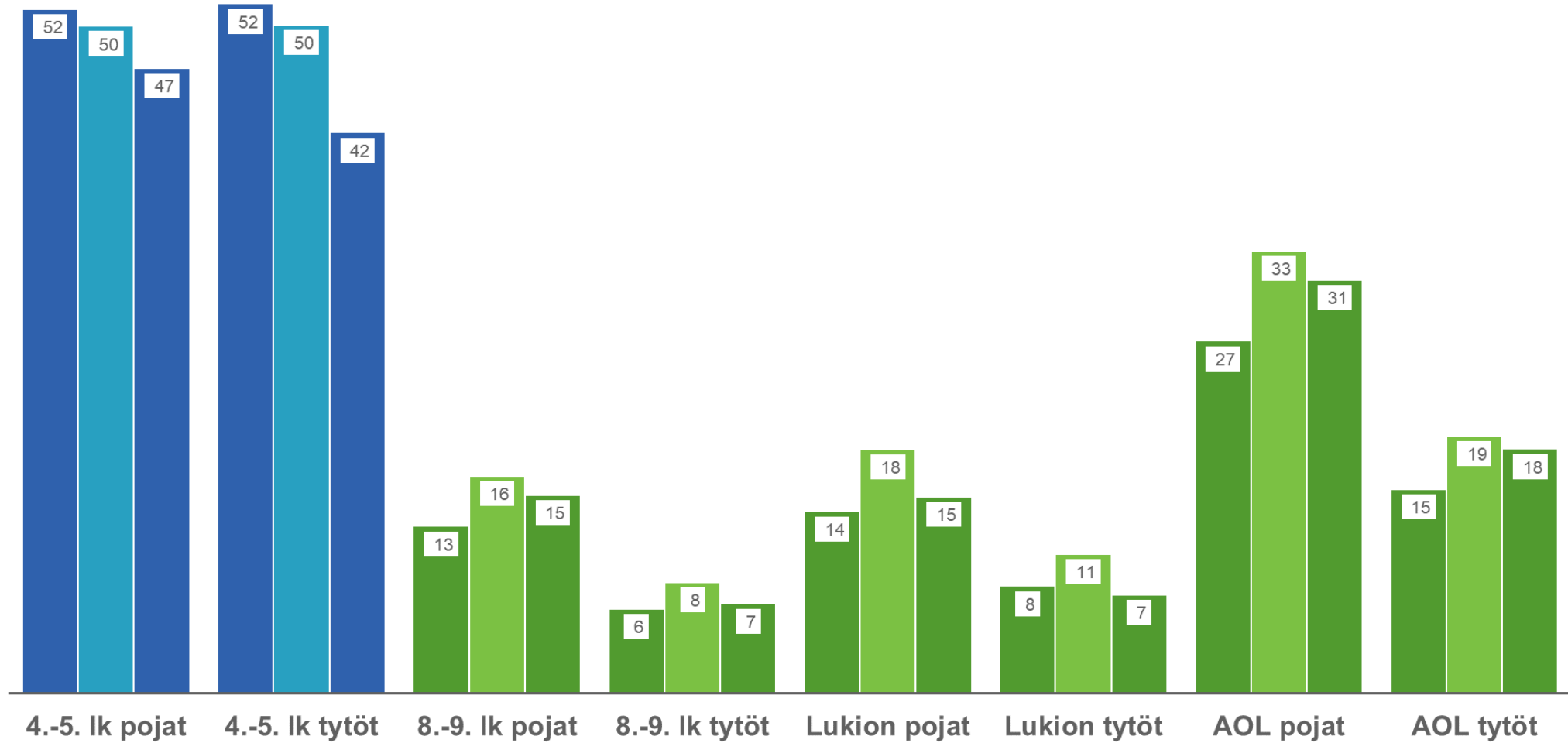
Lähde: THL, Kouluterveyskysely

Osallistunut koulun asioiden suunnitteluun (4.-5. lk), Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa (8.-9. lk, lukio, AOL)

■ 2017 ■ 2019 ■ 2021

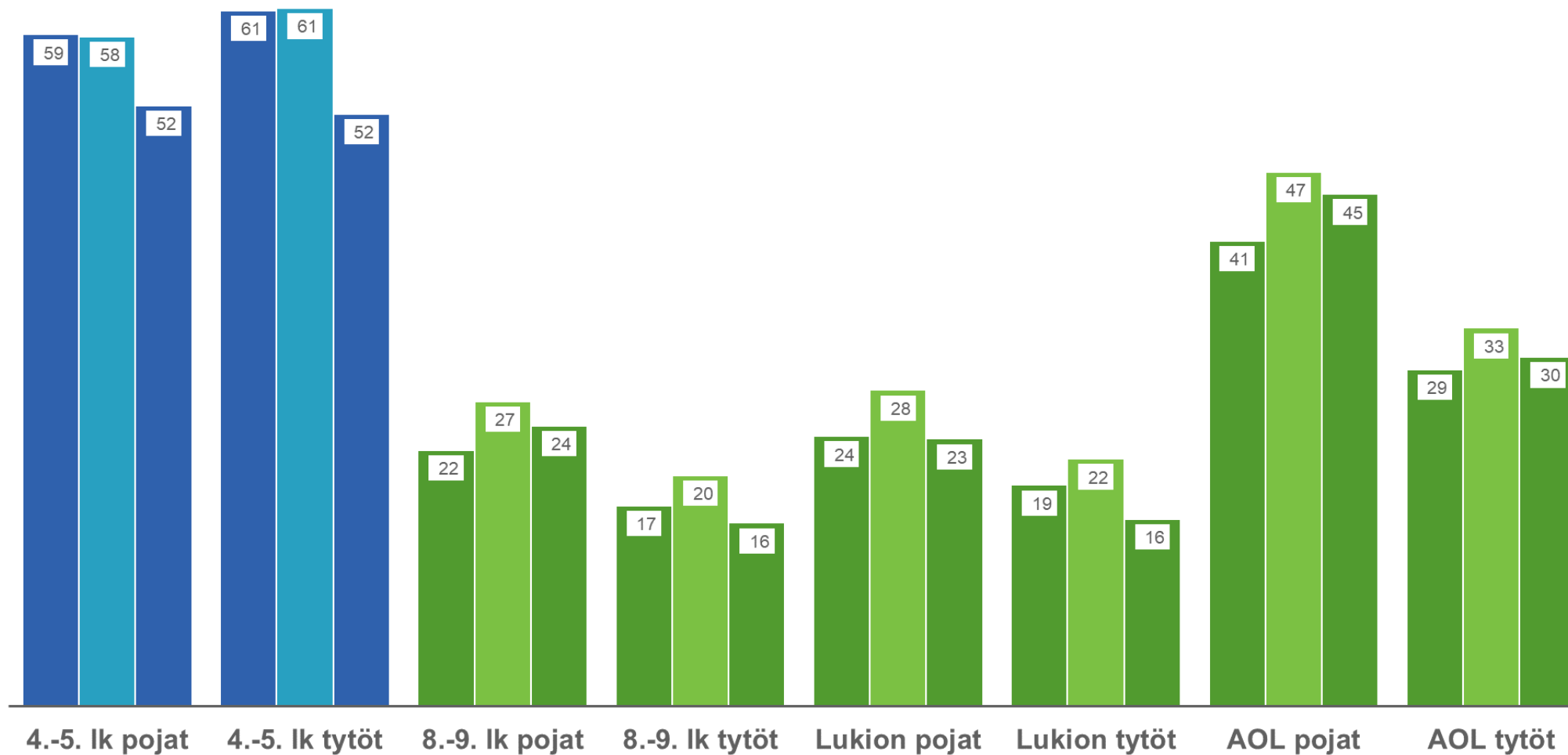

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

Osallistunut kouluruokailun suunnitteluun (4.-5. lk), Hyvät vaikutusmahdollisuudet kouluruokailuun (8.-9. lk, lukio, AOL)

■ 2017 ■ 2019 ■ 2021

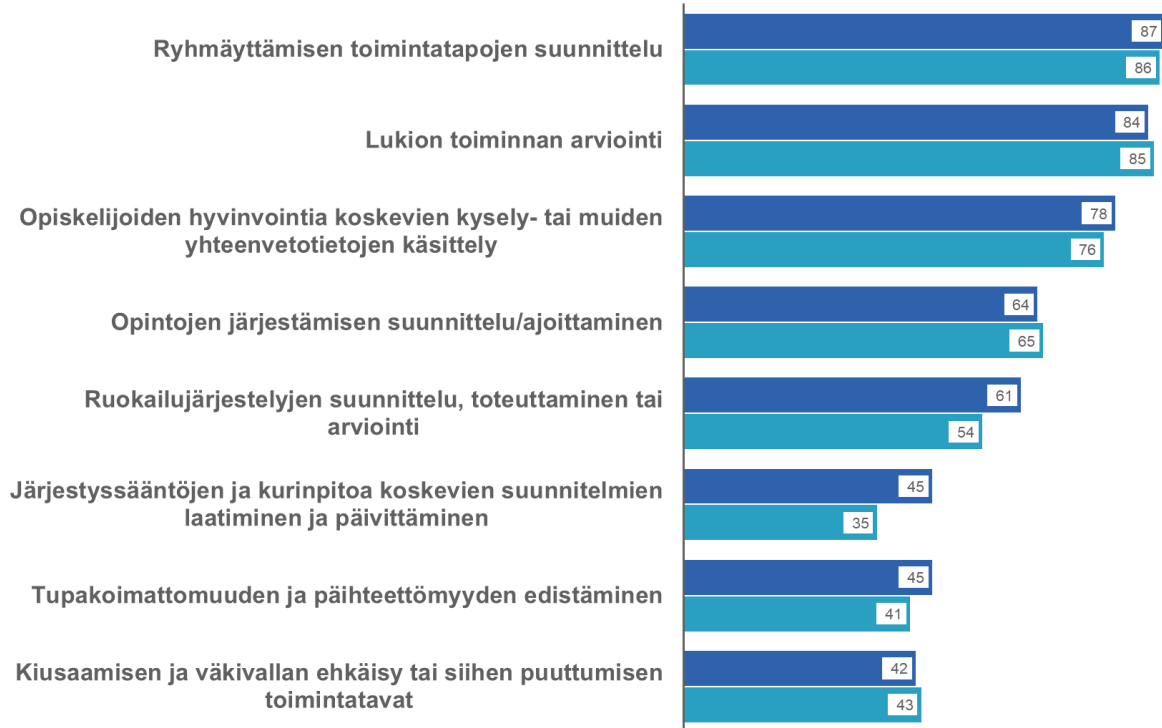

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

Lukiokoulutus

Lukiolaisten osallistuminen oppilaitoksessa

Lähde: Opetushallitus & THL/TedBM, 2018 ja 2020

Ammatillinen koulutus

Ammattiin opiskelevien osallistuminen oppilaitoksessa

Lähde: Opetushallitus & THL/TedBM, 2018 ja 2020

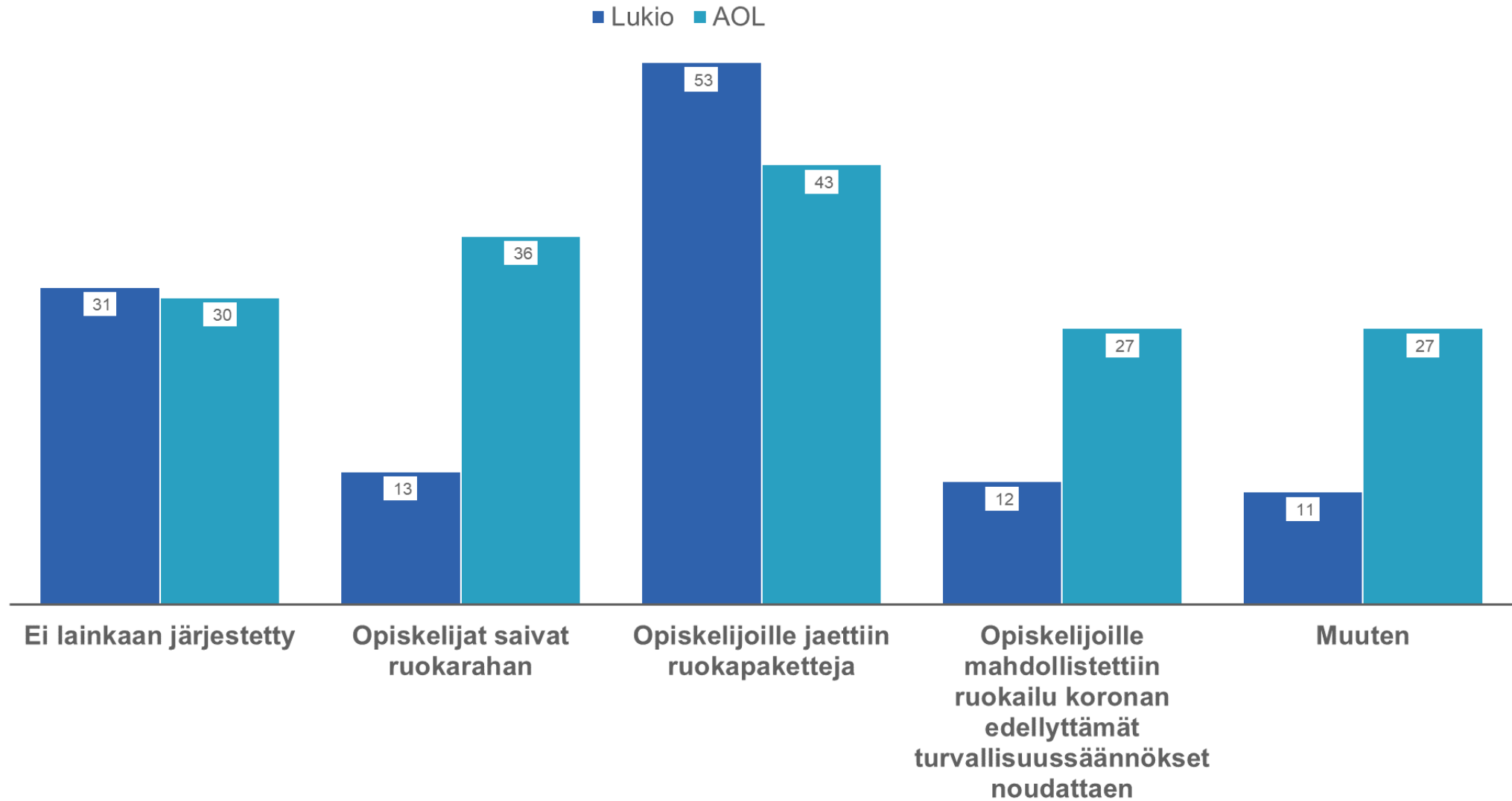

Lukiokoulutus

Ammatillinen
koulutus

Miten opiskelijoiden ruokailu oli järjestetty etäopetuksen aikana keväällä 2020?

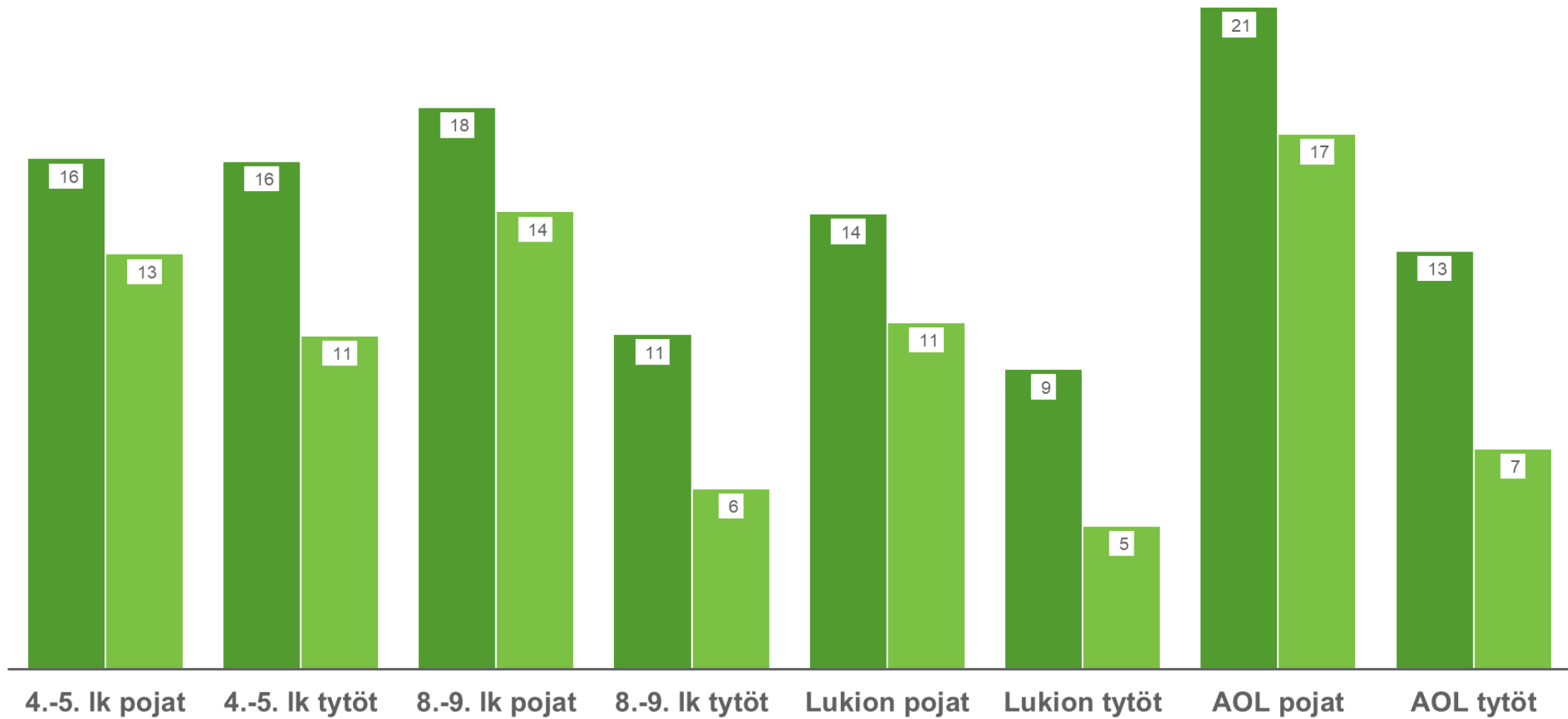

Lähde: Opetushallitus & THL/TedBM, 2020

Syö kaikki kouluruoan ateriansosat kaikkina koulupäivinä

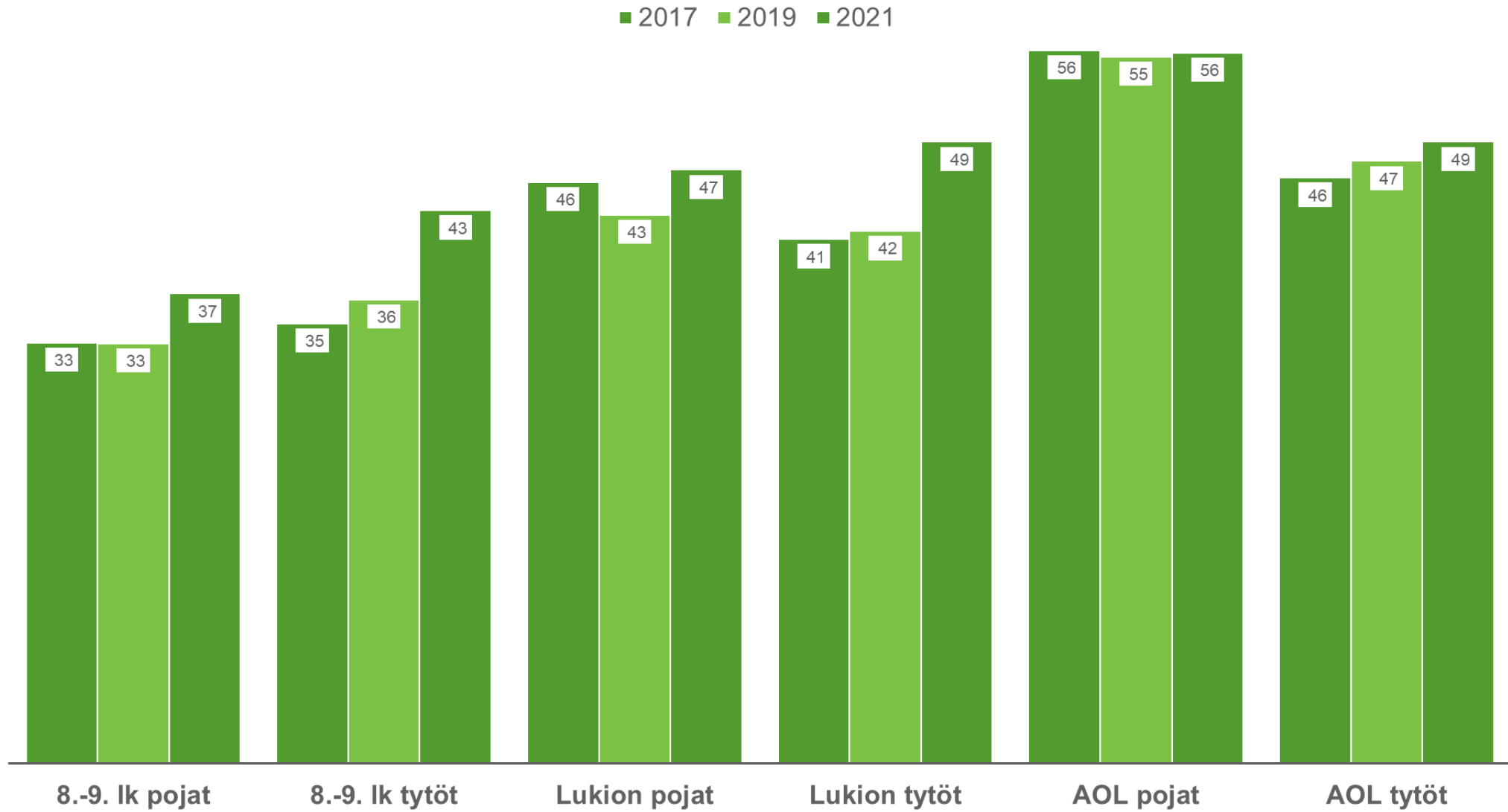
■ 2017 ■ 2021

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

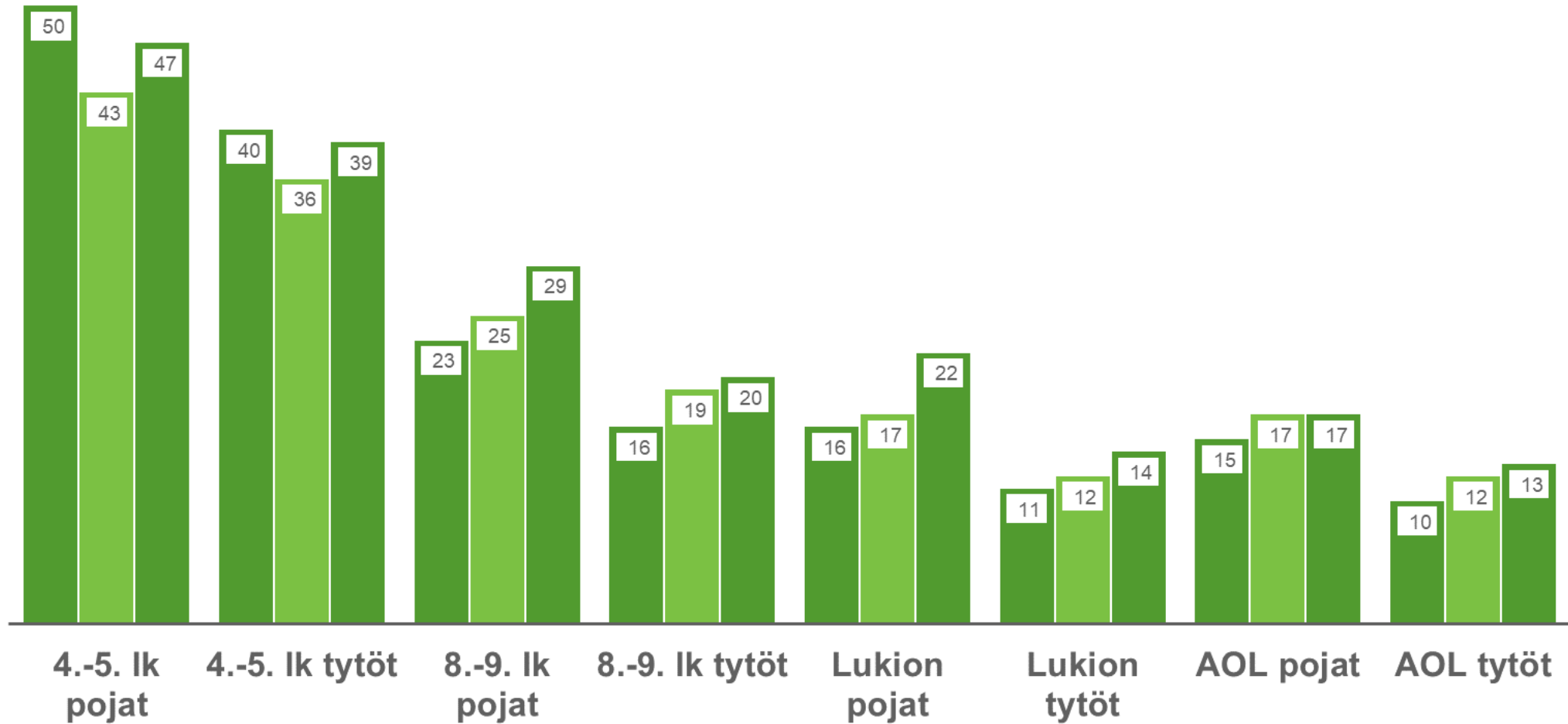
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat

■ 2017 ■ 2019 ■ 2021

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

Lähteet

- Kouluterveyskysely, thl.fi/kouluterveyskysely/tulokset
- [Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2021. THL. Tilastoraportti 30/2021.](#)
- TEAviisari, www.teaviisari.fi
- [Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen lukioissa – TEA 2021. THL. Tilastoraportti 13/2021.](#)
- Wiss K, Hietanen-Peltola M, Ruokolainen I, Hatakka S & Saaristo V. [Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa 2020.](#) Tutkimuksesta tiiviisti 18, 2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

”Olipas aikamoinen lukuvuosi. Huoh!”

Etäkoulun aikana tuen tarve kasvoi, tuen saanti heikkeni

Opiskeluhoitopalvelut korona-aikana Tuloksia THL:n tiedonkeruista

Käytetyt aineistot

Opiskeluhoitopalvelujen seuranta (OPA) perusopetus 2019–2020

15.9.–6.10.2020

- valtakunnallinen, 322 terveydenhoitajaa, 57 lääkäriä, 256 kuraattoria, 39 vastaavaa kuraattoria ja 171 psykologia.

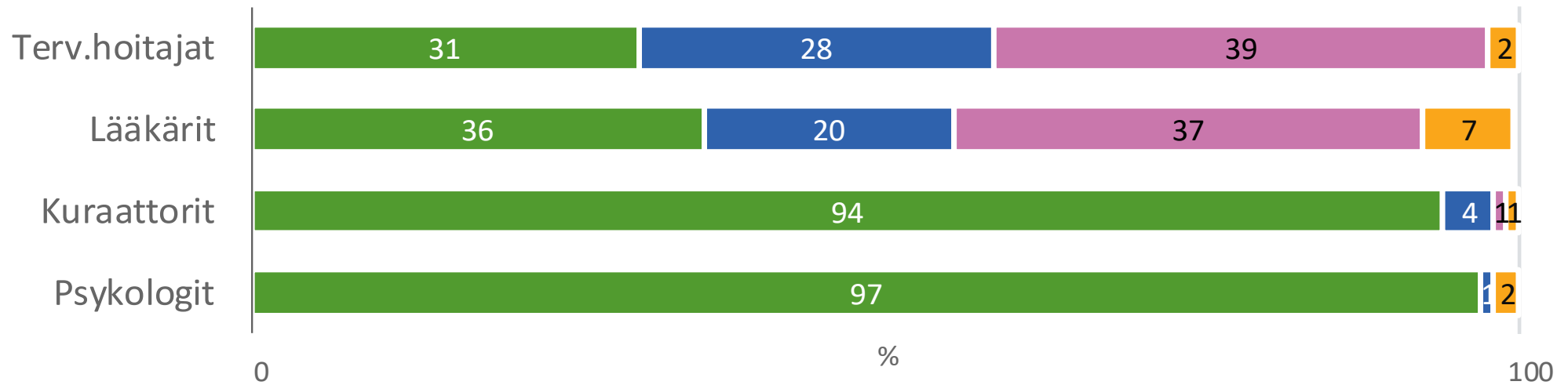
Kyselyt verkostoille keväällä 2021

12.–16.4.2021

THL:n koordinoimat

- kouluterveydenhuollon verkosto
  - terv.hoit. 353, lääkärit 30
- ja opiskeluterveydenhuollon verkosto
  - terv.hoit. 159, lääkärit 15

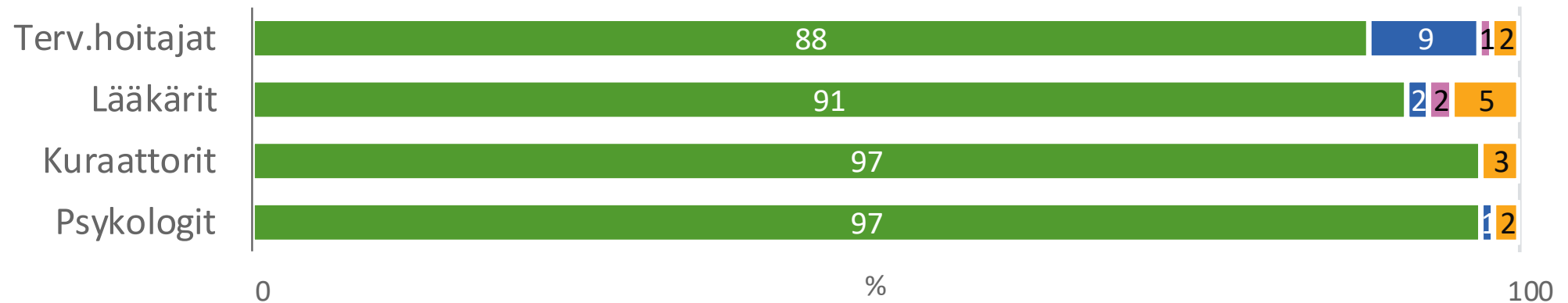
Työskentely opiskeluhuollon tehtävissä kevään 2020 etäkoulun aikana osuuksina (%)

- Työskenteli normaalisti samalla työpanoksella
- Siirtyi osittain tai osaksi aikaa muihin kuin opiskeluhuollon tehtäviin.
- Siirtyi kokonaan tai lähes kokonaan muihin kuin opiskeluhuollon tehtäviin.
- Ei ollut työssä etäkoulun aikana.

Lähde: Hietanen-Peltola M ym. Etäkoulu heikensi avun ja tuen saantia opiskeluhuollosta – myös kuraattori- ja psykologipalveluissa. Tutkimuksesta tiiviisti 40/2020. THL.

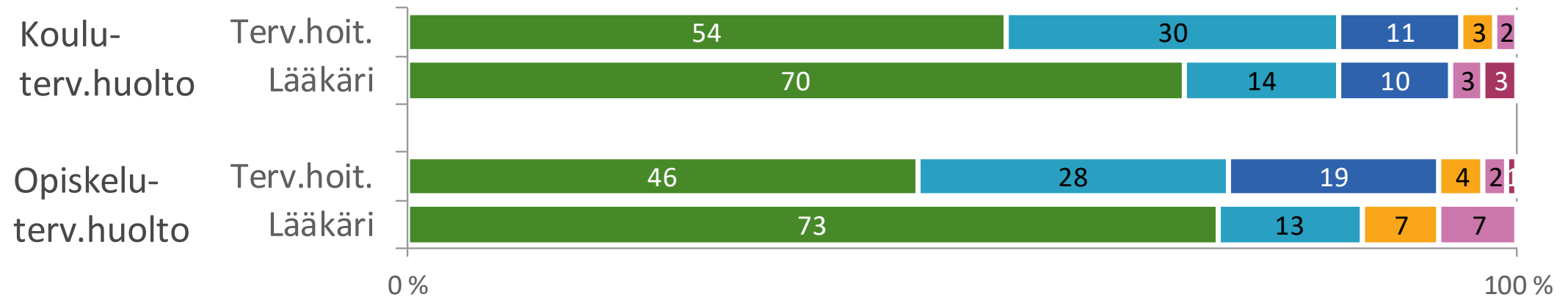
Koronatilanteen vaikutukset työhön syyslukukauden 2020 käynnistyttyä osuuksina (%)

- Työskentelee opiskeluhuollossa normaalisti samalla työpanoksella kuin ennen kevään 2020 etäkoulua.
- Opiskeluhuollon työpanosta on siirretty osittain tai osan ajasta muihin tehtäviin.
- Kokonaan tai lähes kokonaan muissa kuin opiskeluhuollon tehtävissä.
- Opiskeluhuollon työssä on tapahtunut koronatilanteesta riippumattomia muutoksia.

Lähde: Hietanen-Peltola M ym. Etäkoulu heikensi avun ja tuen saantia opiskeluhuollosta – myös kuraattori- ja psykologipalveluissa. Tutkimuksesta tiiviisti 40/2020. THL.

Henkilöstösiirrot koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa alkuvuonna 2021 osuuksina (%)

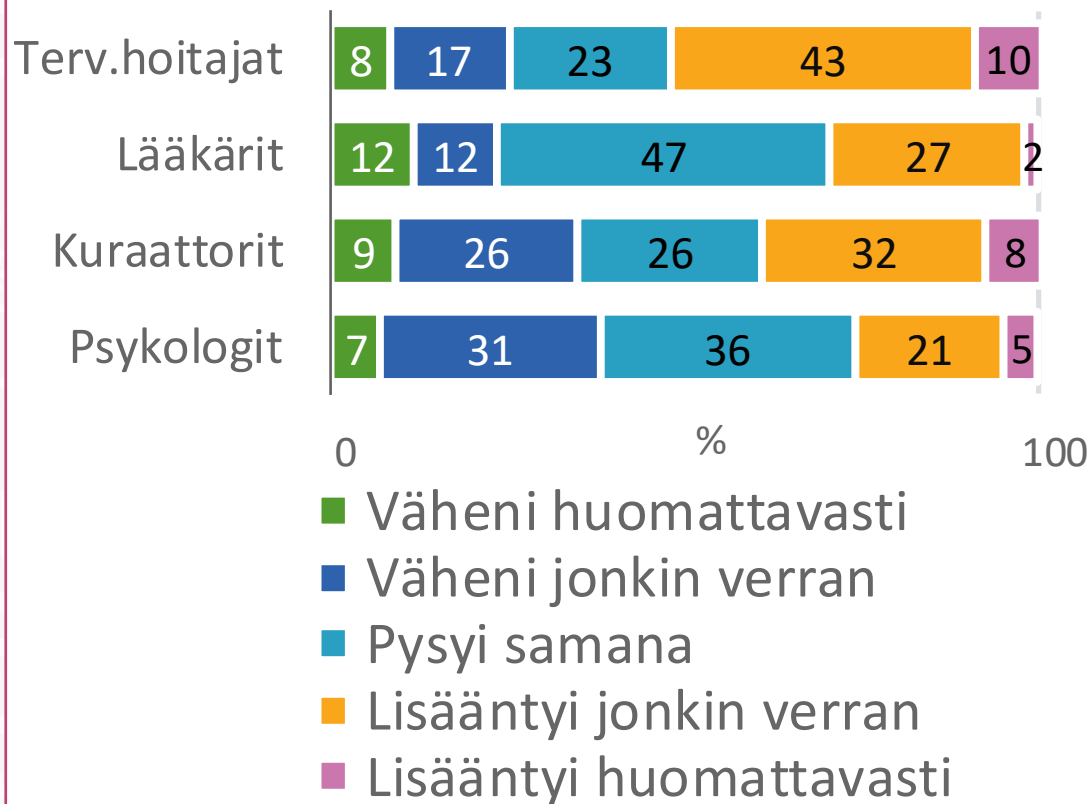

- Ei
- Kyllä, joitakin yksittäisiä päiviä tai osan päivästä. Yhteensä alle viikon
- Kyllä, yhteensä viikon tai kaksi
- Kyllä, yhteensä noin kuukauden (3 - 4 viikkoa)
- Kyllä, enemmän kuin kuukauden
- Kyllä, koko alkuvuoden

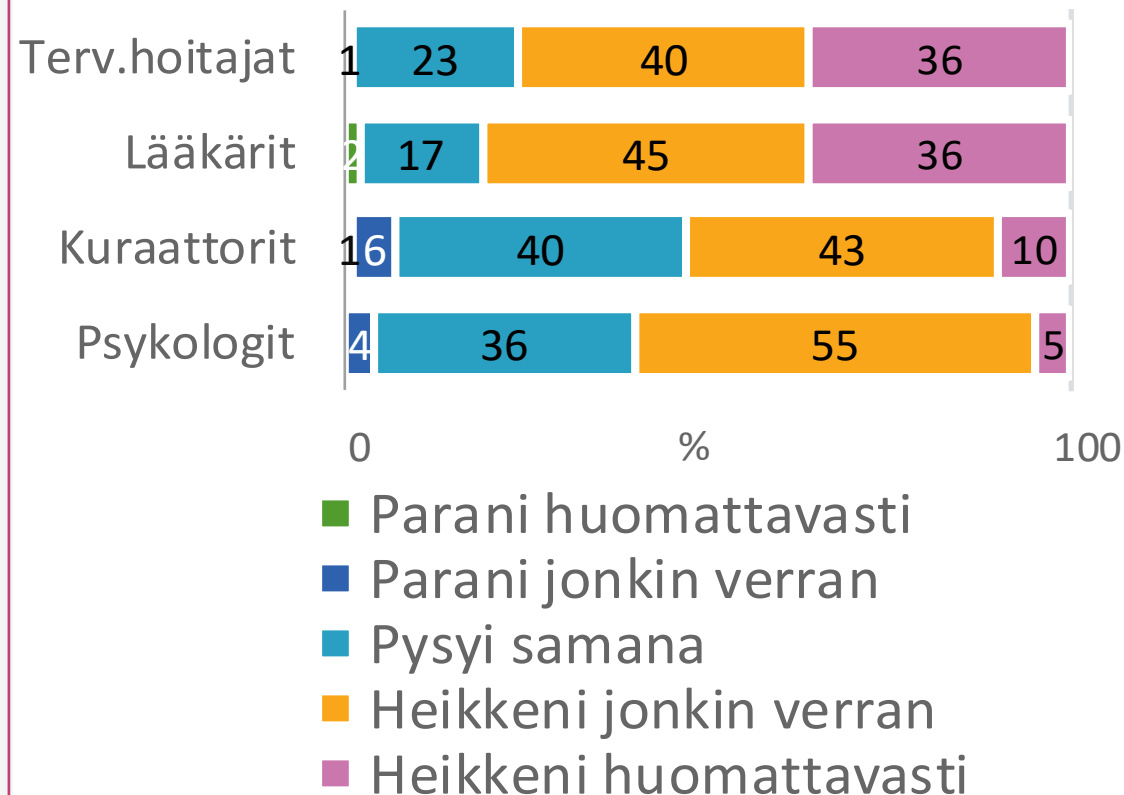
Lähde: Hakulinen T ym. Palveluja maskin takaa Neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut koronakeväänä 2021. Työpaperi 15/2021. THL.

Muutos oppilaiden tuen tarpeissa sekä avun ja tuen saannissa kevään 2020 aikana, ammattilaisten arviot osuuksina (%)

Oppilaiden tuen tarve

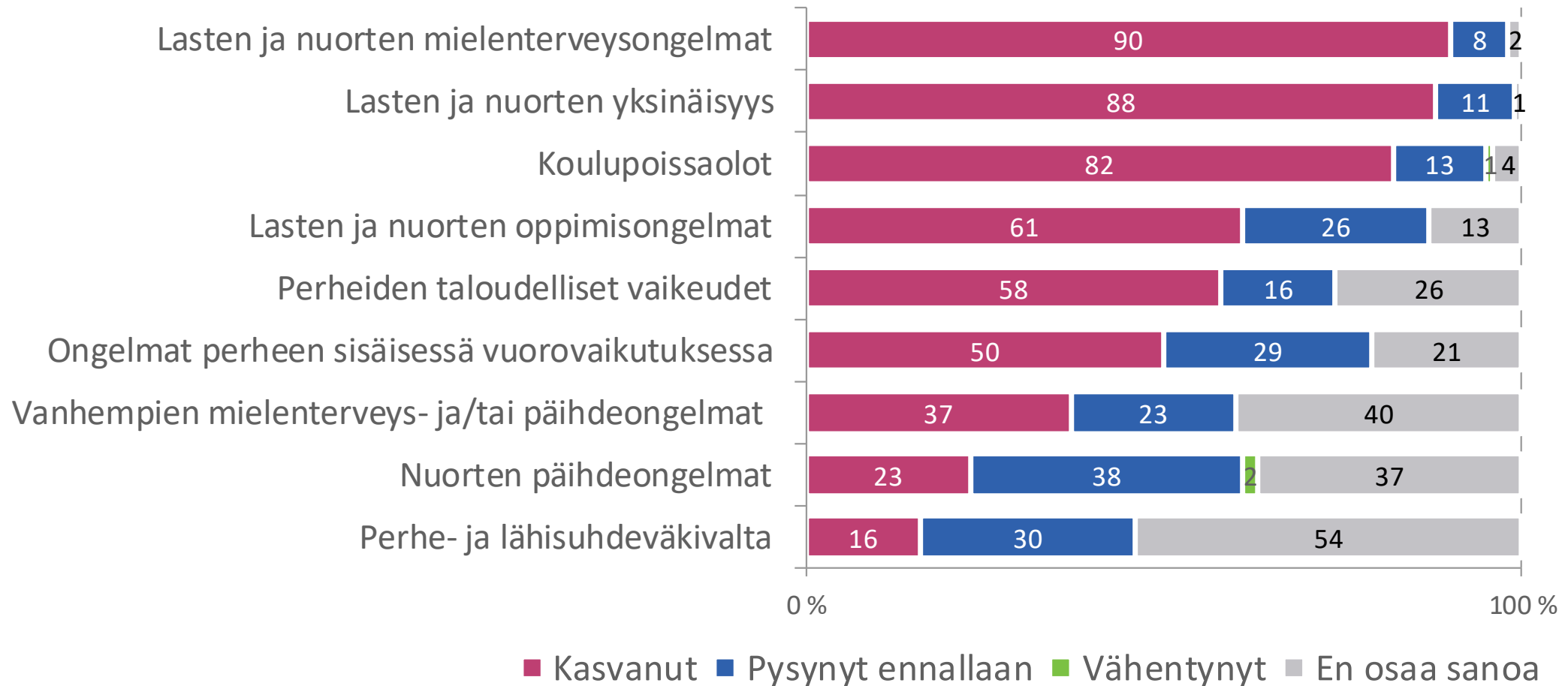

Avun ja tuen saanti opiskeluhuoltopalveluista

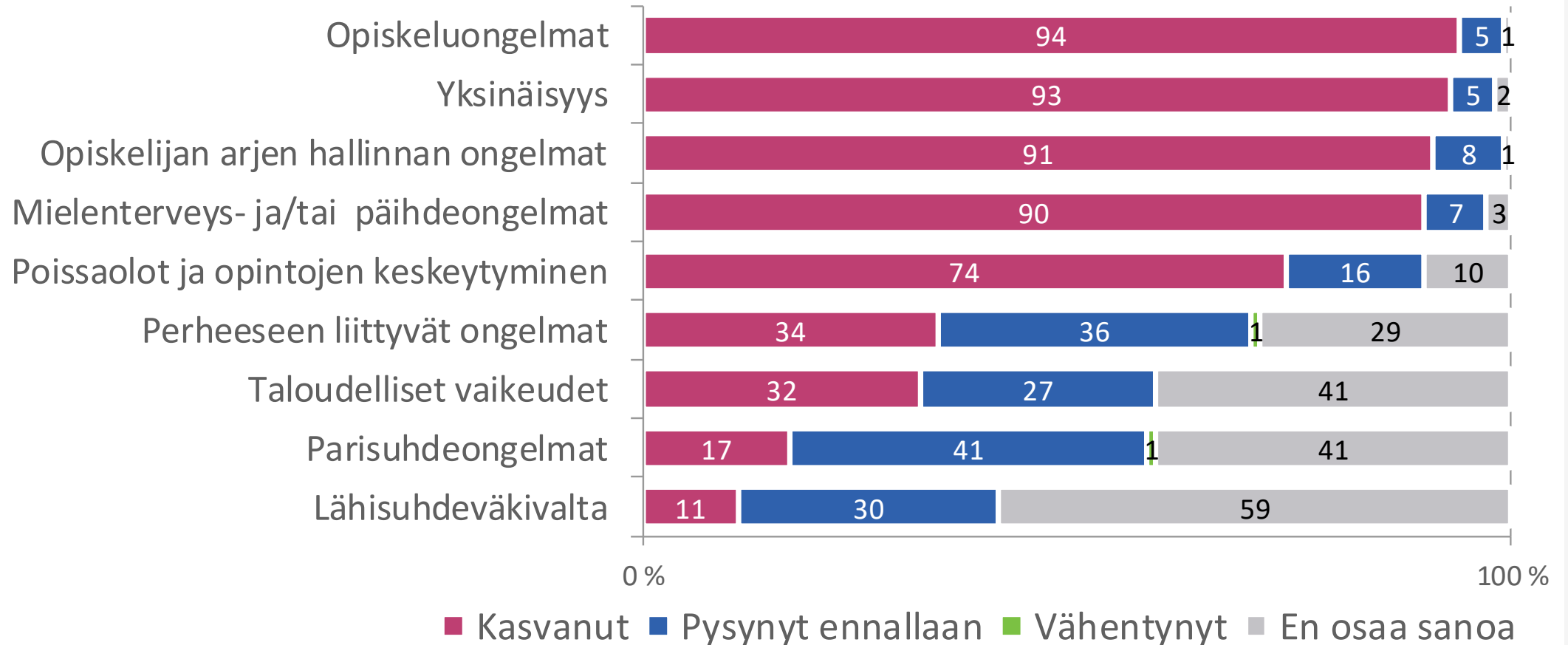
Lähde: Hietanen-Peltola M ym. Etäkoulu heikensi avun ja tuen saantia opiskeluhuollosta – myös kuraattori- ja psykologipalveluissa. Tutkimuksesta tiiviisti 40/2020. THL.

Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajat ja lääkärit: Arvio muutoksista ilmiöissä vuoden 2021 aikana verrattuna aikaan ennen koronaepidemiaa

Lähde: Hakulinen T ym. Palveluja maskin takaa Neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut koronakeväänä 2021. Työpaperi 15/2021. THL.

Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat ja lääkärit: Arvio muutoksista nimetyissä ilmiössä vuoden 2021 aikana verrattuna aikaan ennen koronaepidemiaa

Lähde: Hakulinen T ym. Palveluja maskin takaa Neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut koronakeväänä 2021. Työpaperi 15/2021. THL.

Lisää tietoa – THL:n julkaisuja:

- Hietanen-Peltola M, Vaara S, Jahnukainen J & Laitinen K 2021: Voimavarana yhteistyö: Opiskeluhoitopalvelujen seuranta OPA 2020 perusopetus. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 4/2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-654-1>
- Hietanen-Peltola M, Vaara S, Laitinen K, Jahnukainen J 2020: Etäkoulu heikensi avun ja tuen saantia opiskeluhoitopalveluista - myös kuraattori- ja psykologipalveluissa. Tutkimuksesta tiiviisti 40/2020, THL. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-605-3>
- Hakulinen T. ym. 2021. Palveluja maskin takaa. Neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut koronakeväänä 2021. Työpaperi 15/2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-681-7>
- Hietanen-Peltola M. ym. 2020. Lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut koronakeväänä 2020. Tuloksia kouluterveydenhuollon verkoston ja perhekeskusverkoston tiedonkeruista. Työpaperi 26/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-521-6>
- Hakulinen T, Hietanen-Peltola M, Hastrup A, Vaara S, Jahnukainen J, Varonen P 2020: ”Pahin syksy ikinä” - Lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut koronasyksynä 2020. Työpaperi 37/2020, THL. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-579-7>
- Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Vaara S, Kivimäki H, Ervasti E 2021. Asiointi ja avunsaanti perusopetuksen opiskeluhoitopalveluissa – Kouluterveyskysely 2021. Tutkimuksesta tiiviisti 53/2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-734-0>
- Jahnukainen J, Hietanen-Peltola M, Vaara S, Kivimäki H, Ervasti E 2021. Asiointi ja avunsaanti toisen asteen opiskeluhoitopalveluissa – Kouluterveyskysely 2021 Tutkimuksesta tiiviisti 54/2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-735-7>

Poimintoja tuloksista

- Korona-aika näyttäisi vaikuttaneen kielteisemmin tyttöjen kokemuksiin opiskelusta ja oppimisesta
- Koulu-uupumus ja masentuneisuus lisääntyneet tytöillä enemmän kuin pojilla
- Lukiolaisten kokemus kouluyhteisöön kuulumisesta vähentynyt
- Etäopetus vähentänyt osallistumismahdollisuuksia kouluruokailun suunnitteluun ja siihen osallistumiseen
- Mielen hyvinvoinnin ja opiskelun ongelmien lisääntyminen korona-aikana näkynyt koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa